

امروز نغمه «رضا یا رضا» در عالم پیچیده است

در یازدهم ذی‌قعدة سال ۱۴۸ هجری، مدینه حال و هوایی دیگر داشت و نه تنها در زمین بلکه از آسمان هم صدای تهنیت گفتن ملائک به گوش می‌رسید و شکوفا شدن غنچه دیگری از گل‌های بوستان ولایت را که فضای عالم را معطر ساخته بود، بشارت می‌داد.

ایسنا/آذربایجان شرقی در یازدهم ذی قعدة سال ۱۴۸ هجری، مدینه حال و هوایی دیگر داشت و نه تنها در زمین بلکه از آسمان هم صدای تهنیت گفتن ملائک به گوش می‌رسید و شکوفا شدن غنچه دیگری از گل‌های بوستان ولایت را که فضای عالم را معطر ساخته بود، بشارت می‌داد.

امروز عطر زعفران و گلاب، عطر عود و اسپند، از زمین به آسمان راه می‌گشاید و تمام عرش نشینان، چراغانی شهری را به هم نشان می‌دهند که خورشیدی شبانه روز در خاکش پرتوافشانی می‌کند. امروز نگاه فرشتگان به مشرق ایران دوخته شده و تمام دلها به سوی طوس پر می‌کشد. همه دلها امروز حسرت پرواز دارند، حسرت داشتن دو بال سبک بار که بی وقفه به سوی تو پر بگشایند و شادباش میلادت را بر ضریح تقرب بوسه زنند. چه مبارک سحری و چه فرخنده روزی است! امروز هیچ اشک شوقی دست از ضریح تو نمی‌کشد و هیچ حاجتمند امیدواری از گنبد تو چشم بر نمی‌دارد. این عید عاشقانه را تو بی شک، با اجابت تمام حاجت‌ها عاشقانه تر می‌کنی.

ولادت امام رضا(ع) در یازدهم ذی‌قعدة سال ۱۴۸ هجری، مدینه حال و هوایی دیگر داشت و نه تنها در زمین بلکه از آسمان هم صدای تهنیت گفتن ملائک به گوش می‌رسید و شکوفا شدن غنچه دیگری از گل‌های بوستان ولایت را که فضای عالم را معطر ساخته بود بشارت می‌داد.

امام رضا(ع)، چشمه جوشان لطف و کرامت و دریای ازلی عشق و رحمت

یک استاد دانشگاه تبریز در خصوص امام رضا(ع) به ایسنا می‌گوید: امام رضا(ع) هشتمین امام شیعیان از سلاله پاک رسول خدا(ص) و هشتمین جانشین پیامبر اکرم (ص) است و بنابر نظر مشهور مورخان، وی در یازدهم ذی قعدة سال ۱۴۸ هـ. ق، در مدینه منوره متولد شد.

حجت الاسلام عبدالرضا لطفی ادامه می‌دهد: نام مبارکشان، علی، کنیه آن حضرت، ابوالحسن و دارای القاب متعددی از جمله رضا، صادق، صابر، فاضل، قره‌اعین المؤمنین و... است، اما مشهورترین لقب ایشان «رضا» به معنای خشنودی است.

او خاطر نشان می‌کند: پدر بزرگوار امام رضا، امام موسی کاظم(ع) پیشوای هفتم شیعیان بودند که در سال ۱۸۳ هـ. ق، به دست هارون عباسی به شهادت رسیدند و مادر گرامیشان نجمه (تکتم) نام داشت.

او یادآور می‌شود: امام رضا(ع) در مدینه، پس از شهادت پدر، امامت بر مردم را بر عهده گرفت و به رسیدگی امور پرداخت، شاگردان پدر را به دور خودش جمع کرد و به تدریس و تکمیل حوزه علمیه جدش امام صادق(ع) مشغول شد و در این راستا گام‌های بزرگ و استواری برداشت.

حجت الاسلام لطفی اضافه می‌کند: امامت و وصایت حضرت رضا(ع) بارها توسط رسول خدا(ص)، پدر بزرگوار و اجدادشان اعلام شده بود به ویژه امام کاظم(ع) بارها در حضور مردم، ایشان را به عنوان وصی و امام بعد از خویش معرفی کرده بودند؛ از محمد بن اسماعیل بن فضل هاشمی چنین روایت شده است که گفت: بر امام موسی کاظم وارد شدم در حالیکه ایشان به شدت مریض بودند، به حضرت عرض کردم اگر خدای ناکرده برای شما ائفاقی بیفتد، به چه کسی رجوع کنیم؟ امام بعد از شما کیست؟ فرمود به فرزندم علی، نوشته او، نوشته من است، و او وصی و جانشین من بعد از مرگم خواهد بود.

او بیان می‌کند: امام رضا(ع) در مدینه، پس از شهادت پدر، امامت بر مردم را بر عهده گرفت و به رسیدگی امور پرداخت، شاگردان پدر را به دور خودش جمع کرد و به تدریس و تکمیل حوزه علمیه جدش امام صادق(ع) مشغول شد و در این راستا گام‌های بزرگ و استواری برداشت.

او ادامه می‌دهد: پس از شهادت امام کاظم(ع) که در سال ۱۸۳ هـ. ق رخ داد، آغاز امامت حضرت رضا(ع) شروع شد و با توجه به این که هارون، پنجمین خلیفه عباسی، در سال ۱۹۳ از دنیا رفت، ده سال از امامت حضرت رضا معاصر زمان هارون بود و مدت امامت آن حضرت، حدود ۲۰ سال طول کشید که ۱۷ سال آن در مدینه و سه سال آخر آن در خراسان گذشت.

این استاد دانشگاه تبریز در رابطه با القاب حضرت متذکر می‌شود: شیخ صدوق در کتاب عیون اخبار الرضا می‌نویسد امام هشتم را با القابی چون رضا، صادق، صابر، فاضل، قره‌اعین المؤمنین، غیظ الملحدین و در بعضی از روایات به آن حضرت عالم آل محمد یاد می‌کردند.

او در خصوص دوران امامت حضرت می‌گوید: آن حضرت در سن ۲۵ سالگی زمام امور امامت را به دست گرفتند و هدایت و راهنمایی فکری و اعتقادی جامعه اسلامی را عهده دار شدند که مدت امامت آن حضرت ۲۰ سال طول کشید که ۱۷ سال آن در مدینه و سه سال آخر در خراسان سپری شد؛ امام رضا پنج سال آخر امامت خویش را در دوران خلافت مأمون عباسی سپری کرد.

او ادامه می‌دهد: مأمون عباسی که از چند جهت ارکان حکومت خود را در خطر می‌دید تصمیم به آوردن امام رضا(ع) از مدینه به مرو گرفت تا با پیشنهاد خلافت یا ولایتعهدی به امام رضا(ع)، مقداری از فشارها و تهدیدهای احتمالی از سوی علویان و ایرانیان را

فرو نشاند و مردم با دیدن حضور امام رضا در دستگاه خلافت مأمون، از شورش و مخالفت منصرف نشوند که مأمون در اجرای این تصمیم، چندین نامه و پیام دعوت به امام فرستاد. امام این دعوت ها را رد می کرد اما مأمون با اصرار و پافشاری بسیار، امام را ناگزیر کرد که به سوی خراسان حرکت کند.

حجت الاسلام لطفی بیان می کند: مأمون که برای حفظ حکومت خود امام رضا(ع) را از مدینه به مرو آورده بود و با ترفندهای خود و اطرافیان به اهداف خود نرسیده بود، وقتی که رفتار و قاطعیت آن حضرت را دید، دریافت که گفتار و رفتار آن حضرت در نهایت موجب ضعف و تزلزل حکومت می شود و از سوی دیگر عباسیان همواره در مورد ولایتعهدی امام، مأمون را تهدید می کردند و به او هشدار می دادند؛ بنابراین تصمیم گرفت که آن حضرت را به گونه ای از میان ببرد اما کماکان مراقب بود که این عمل به طور کاملاً محرمانه انجام گیرد تا مسئله جدیدی برای حکومتش پیش نیاید.

او در تشریح سفر خراسان امام رضا(ع) خاطرنشان می کند: مأمون از سال ۱۹۸ تا سال ۲۰۰ گرفتار فرازونشیب های قیام علویان و سرکوب آنان بود، او پس از آنکه قلمرو خود را از مخالفان پاک کرد، متوجه امام رضا (ع) شد و آن حضرت را به مرو فراخواند. به طور کلی از زمان امام کاظم(ع) تا امام عسکری(ع) همه ائمه، تحت نظارت شدید خلفای عباسی بودند و در واقع زندانی آنان به شمار می رفتند.

او با اشاره به ویژگی بارز امام پر ارتباط با خدا، می گوید: این بزرگترین امتیاز مردان الهی است که محور اصلی زندگی آنها را خدای تعالی و عشق به خدا تشکیل می داده و هر چه را می خواستند برای خدا می خواستند و تمام ابعاد وجودی زندگی آنها را خدا فرا گرفته بود، رضای خدا، امر خدا، نهی خدا، توکل به خدا توجه به خدا ... و خالصه هر چه را می دیدند خدا بود؛ همان گونه که از امیرالمؤمنین(ع) نقل شده است که فرمود «ما رأیتُ شیئاً الا و رأیتُ اللهَ قِبْلَهُ وَ بَعْدَهُ وَ مَعَهُ».

او در خصوص ویژگی ارتباط با مردم امام رضا(ع) ادامه می دهد: در این مرحله از سیره ی ائمه و بزرگان دین نیز آنچه بیشتر جلب توجه می کند و محور اصلی سیره و شیوه ی زندگی آنها را تشکیل می داد، خدا و رضای خدا بود که تمام ارتباط ها و برخوردها روی آن تنظیم و پی ریزی شده بود تا آنجا که مربوط به شخص خودشان بود.

این استاد دانشگاه تبریز اضافه می کند: بزرگترین گذشت ها، عالی ترین ایثارها، بیشترین محبت ها را نسبت به دیگران داشتند، اما اگر جایی بود که باید از خدا و دین و آئین خدا مایه بگذارند و نوامیس الهی به خطر می افتاد کوچکترین اغماض و سازش کاری و انعطاف پذیری را نداشتند و بسیار سخت گیر و قاطع و سازش ناپذیر بودند و این را بهترین میزان و اصل و معیار در این باره می توان دانست.

او می گوید: روی همین معیار بود که امام هشتم حضرت علی بن موسی الرضا(ع) برای آزادی «جلودی» پیش مأمون وساطت می کند اما زینب کذابه و حاجب عباسی بی ادب و جسور را به شیران و درندگان می سپارد.

او در خصوص اعتقادات اهل سنت در رابطه با امام رضا(ع) خاطرنشان می کند: وقتی کتاب های اهل سنت را تورق می کنید، اعم از کتب تاریخی و تراجم و رجالی آنها، زمانی که درباره شخصیت امام رضا بحث می کنند، بسیار از او تجلیل می کنند، حتی آن شخصیت هایی که گرایش های ناصبی دارند مانند شمس الدین ذهبی باز هم وقتی به شخصیت امام رضا می رسد، نمی تواند از کنار این حقیقت بگذرد، البته حق حقیقت را ادا نمی کنند، حق مقام امام و امامت را ادا نمی کند چراکه از طرفی معرفت ندارد و از طرفی تعصب دارد، اما در عین حال نام حضرت را ذکر می کند و چندین صفحه در کتاب خود درباره حضرت مطلب می نویسد.

حجت الاسلام لطفی در خصوص ظلم ستیزی و صلابت امام یادآور می شود: شکستن ابهت فرمانروایان ستم پیشه یکی از شیوه های رهبری حضرت رضا(ع) در طول زندگی آن حضرت بوده است و آن حضرت با دفاع از ستم دیدگان و مبارزه ی مدبرانه و حکیمانه با حاکمان ظالم در اجرای عدالت اجتماعی و ترویج معارف عالییه ی الهی اقدام می کردند؛ آن بزرگوار بر این باور و حیانی قرآن اصرار می کرد که فروپاشی جوامع گذشته و هالکت اقوام پیشین در اثر عدم اجرای عدالت و رواج ظلم و ستم و نا عدالتی در میان مردم بوده است.

او با اشاره به زهد و عبادت امام، تاکید می کند: پیشوای هشتم در زهد و پارسایی و پرستش پروردگار، یگانه عصر خود بود و زر و سیم دنیا و مناصب اجتماعی و حکومتی در برابر مقام عبودیت و پارسایی او هیچ گونه ارزشی نداشت؛ محمد بن عباد درباره زهد و ساده زیستی امام می گوید حضرت رضا(ع) در تابستان بر روی حصیر می نشست و در زمستان بر روی گلیم، و لباسهای زبر و خشن بود؛ ولی هنگامی که در میان مردم می رفت از لباس های عادی مردم استفاده می کرد.

او در پایان در رابطه با جود و بخشش امام رضا(ع) اضافه می کند: پیشوای هشتم در جود و بخشش نیز سرآمد مردم زمان خود بود، این شهر آشوب می نویسد امام رضا در روز عرفه در خراسان، تمام اموال خود را در راه خدا بخشید؛ فضل بن سهل گفت این گونه بخشش زیان آور است فرمود نه، بلکه سودآور است. هرگز آنچه را که موجب اجر و پاداش اخروی است، غرامت مشمار.